

לשון טהורה – זוכה להוראה

"וְלִהְיֶדֶד בֵּין הַקָּדָשׁ וּבֵין הַחַל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטְּהוֹר: וְלַהֲוֹרֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל הַחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֲלֵיהֶם בְּיַד מֹשֶׁה: (פרק י' - י', יא) במסכת פסחים ג: מספרים חכמינו: "הנהו תרי תלמידי דהו יתבי קמיה דהלל... (שני תלמידים ישבו לפני הלל) חד אמר: מפני מה בוצרין בטהרה ואין מוסקין בטהרה? וחד אמר: מפני מה בוצרין בטהרה ומוסקין בטהרה? אמר: מובטח אני בזה (בתלמיד ששאל כך: מפני מה בוצרין בטהרה ואין מוסקין בטהרה?) שמורה הוראה בישראל. ולא היה ימים מועטים עד שהורה הוראה בישראל". זהו שמרמזת לנו כאן התורה: "ולהבדיל בין הטמא ובין הטהור" – מי שמדקדק אפילו בדיבורו, להבדיל בין טומאה וטהרה, ומוציא מפיו רק לשון טהרה, הוא יזכה "להורות את בני ישראל" – לפסוק הוראות בישראל... (כתנות אור)

לא נשאו נשים

"ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו" (פרק י' - ב') בפסיקתא דרב כהנא פרשת אחרי מות מובאים דעות של חכמי ישראל מדוע מתו נדב ואביו בני של אהרון. בין יתר הסיבות מובא שם, כי לא מתו נדב ואביו אלא על שלא נשאו נשים, וכן על שהי מהלכים אחר משה ואהרון ואמרו מתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור. נראה לומר כי שני הסיבות הללו משלימות זו את זו. שכן על הטעם הראשון, שלא נשאו נשים, היה להם תירוץ מספיק, כפי שאמרו חכמינו על בן עזאי שאמר: "מה אעשה ונפשי חשקה בתורה" - כך גם הם לא רצו להעמיס על עצמם עול חיי משפחה מחמת גודל חשקם בתורה. אולם, משנוכחנו לראות שציפו למותם של משה ואהרון, מפני שהיו שואפים להיות מנהיגים על הציבור, הרי אין עוד יסוד לתירוץ זה, שהרי גלוי וידוע כי ההתעסקות בצרכי ציבור מבטלת הרבה מן התורה, ומוציאים אנו שרבים מן התנאים צמו הרבה תעניות ובקשו שלא יוטל עליהם עול הנהגת הציבור, כדי שלא יהיו מתבטלים מדברי תורה: ואם שאפו להיות מנהיגי הציבור, הרי בטל תירוצם על אשר לא נשאו נשים, ולפיכך נענשו... (בשם מהר"ם מוילנא)

זיברכם

"וישא אהרון את ידיו אל העם ויברכם" (פרק ט' - כב) אומר המדרש: באותה שעה זכה במתנות כהונה, באותה שעה זכה בנשיאת כפיים לו ולדורותיו עד תחיית המתים. נראה להסביר זאת כך. לכוהנים לא היה רכוש משלם, אלא כל מחייתם הייתה על מתנות כהונה שמקבלים מעם ישראל. לפיכך לא היה נאה שהם יברכו את ישראל, שהרי נראה כאילו אינם מתכוונים בברכתם אלא לצורך עצמם. אבל כאשר בוך אהרון את העם מתוך יוזמת עצמו ומרצונו הטוב, הרי הוכיח בזה שבעצם טבעו הוא כך – לברך את ישראל. לכן זכה עתה גם במתנות כהונה וגם בנשיאת כפיים לו ולדורותיו עד תחיית המתים. (על פי דברי שערי חיים)

שמירת הלשון

(על פי חפץ חיים השיעור היומי)

לפעמים התוכחה אינה מועילה ואף עלולה להזיק ולכן אינה רצויה, עם כל זאת יש מספר גורמים שחייבים להביאם בחשבון בטרם מחליטים לא לפנות אל פלוני ולדבר איתו ביחידות, אלא לספר דברים נגדו. במקרה שבו רגיל היחיד לעבור בדרך קבע על מצווה מסוימת, ומחפשים דרכים להשיבו מחטאו ולמנוע אחרים מללכת בעקבותיו – מובן וברור שהצעד הראשון הוא הצורך להוכיחו. אין כל הצדקה לפרסום התנהגותו השלילית של אדם אם יש סיכוי ששיחה רצינית איתו תשכנע אותו להיטיב את דרכו.

גם כאשר ברור שאותו אדם לא יושפע מן התוכחה, חייבים לפנות אליו ולדבר איתו. אם לא יגשו אליו ישירות לפני סיפור הדברים עלול הדבר להתפרש שלא כהלכה על ידי אחרים כחנופה שקרית. אולם, אם האדם המדובר הזיק למישהו, ומטרת פרסום מעשיו היא לתקן את המצב, אין לחשוש מן החשד שיש כאן אי – הגינות. במקרה כזה לא תהיה התוכחה תנאי מוקדם לסיפור הדברים אלא אם כן יש יסוד להערכה שהיא תשא פרי.

שאלה:

האם מותר להשהותם כבד ימים רבים בתא ההקפאה עד שיתאפשר לצלותם, או שיש לאסור להשהותם שלשה ימים ללא צליה?
תשובה: מרן בשו"ע י"ד סימן סט' – יב' פסק בזו הלשון: בשר ששהה שלשה ימים מעת לעת בלא מליחה, נתייבש דמו בתוכו, ואין הדם יוצא עוד על ידי מליחה, לפיכך אין לאוכלו מבושל אלא צלי. ואחר שצאלו לא יבשלנו, ואם בשלו מותר. וכתב הרמ"א בהגה: ואין להשהות בשר שלשה ימים בלא מליחה שיש לחוש שמא יבשלנו. כלומר, יש לחוש שישכח ויבשלנו כשאר בשר על ידי מליחה. וכן כתב השפתי כהן. אבל אין מקום לגזור שמא יבשלנו אחר צליה, שהרי כלל גדול בידנו שבכל מקום שבדיעבד מותר אין לגזור גזירה לגזירה שמא ישכח, מאחר שעל כל פנים מותר בדיעבד, וכמו שכתב הרא"ש בחולין סימן ה' בשם הגאונים. וכן הובא להלכה בבית יוסף יורה דעה סימן א'. וכן כתב הטורי זהב ביורה דעה סימן צא סק"א.

לפי זה נראה שאף על פי שהסכימו האחרונים שגם הכבד ששהה שלשה ימים מעת לעת אסור לבשלו אחר צליה, שכשם שבשר ששהה שלשה ימים בלא מליחה אסור לבשלו אחר צליה, משום שכיון שנתייבש דמו בתוכו, יש לחוש שמא לא יצא כל דמו על ידי צליה, ויצא אחר כך על ידי הבישול, כי הבישול פועל בו יותר מצליה, כמו שכתב בשו"ת תרומת הדשן סימן קס', הוא הדין והוא הטעם לכבד ששהה שלשה ימים שאסור לבשלו אחר צליה, וכמו שכתב בשו"ת צמח צדק סימן קכ"א, וכן הסכים הפרי חדש סימן עג', וכן כתבו עוד פוסקים אחרונים. מכל מקום מאחר שגם בכבד ששהה ג' ימים וצאלו ובישלו מותר בדיעבד, כמבואר ב"כרתי ופלתי" סימן עג', אין מקום לגזור שלא ישהנו ג' ימים מחשש שיבשלנו אחר צלייתו, שכל שבדיעבד מותר אין לגזור לכתחילה שמא ישכח ולגזור שמא יבשלנו בלא צליה, בודאי שאין מקום לגזירה כזאת, שהרי כל כבד אין מי שיבשל אותו על ידי מליחה, כי אם על ידי צליה, ואין זה דומה לבשר שדרך לבשלו על ידי מליחה. וכן מבואר בספר "חמודי דניאל" הלכות מליחה סימן לד, וכן העלה בשו"ת כתב סופר סימן מ'.

בשו"ת שער אפרים סימן פח' התיר כבד ששהה ג' ימים לצלותו ולבשלו לכתחילה אחר צלייתו, שאף על פי שהחמירו האחרונים לדעת הגאונים שלא לבשל בשר ששהה ג' ימים בלא מליחה אחר צלייתו, מכל מקום בכבד שפולטת ואינה בולעת אין להחמיר, ובפרט שעיקר דין זה של בשר ששהה ג' ימים אינו בתלמוד, רק חומרת הגאונים היא, וכמו שכתב בשו"ת תרומת הדשן סימן קע' וכן פסק בשו"ע י"ד סימן סט' – יד'. בהגהות "מטה יהונתן" סימן סט' – יב' פסק להתיר כבד ששהה ג' ימים לבשלו אחר צליה, מהטעם שהובא בתוספות, שהכבד כולו דם והתורה התירתו, אלא שחכמים אסרו דם שפירש מן הכבד, וכיון שנעשה צלי לא אסרו כלל וכו'. ואפי' שראוי להחמיר כדברי האחרונים הנ"ל, מכל מקום אין איסור להשהותו לכתחילה שלשה ימים ויותר כדי לאוכלו צלי.

וכתב בשו"ת יחוה דעת - נראה שבנידון שלנו שמיניח את הכבדים בתא ההקפאה של המקרר עד שנקרשים ונקפאים לגמרי, מותר לכתחילה לבשל את הכבדים לאחר צלייתם כנהוג בכל הכבדים, כי על ידי ההקפאה אין כל חשש שנתייבש הדם בתוכם, וכמו שכתב ב"ערוך השלחן" סימן סט – עט', שבמקומות הקרים שהבשר נקרש מהקור, ושהה ג' ימים בלא מליחה, מותר לבשל הבשר על ידי מליחה, לאחר שיפשר, שהדם לא מתקשה בתוכו. ושכן כתבו פוסקים אחרונים.

סיכום: מותר להשהות כבד של בהמה ועוף במקרר יותר משלשה ימים, על מנת לאוכלם צלי. ואם מניחם בתא ההקפאה של המקרר, מותר לבשלם אחר צליה אף לכתחילה. (עפ"י שו"ת יחוה דעת ו' - מו')

גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל

רבי זחיים בצלאל פאנעט - בנו בכורו של רבי יחזקאל פאנעט בעל מראה יחזקאל. נולד בשנת ה' – תקס"ג. שימש בכמה קהילות ולבסוף היה רבה של קארלסבורג. רבי חיים היה מתלמידי המובהקים של החתם סופר. ביחוד התמסר לסייע לענוגות שבעליהן נעלמו.

מחיבוריו "דרך יבחר" "ים רחב". על מצבתו של רבי חיים חרות "בקי בש"ס ופוסקים...לילות שם כימים להגות בתורה...אזר כגבר חלציו כנגד מהרסי הדת..." החוזה מלובלין הבטיח לאביו שבן זה יאיר עיני חכמים בתורתו ורבים ילכו לאורו ויחיה 70 שנה ואכן נלב"ע בשנת ה' – תרל"ד.